

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**
Спеціальність **291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»**

Статус дисципліни **базова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри
*міжнародного бізнесу та
економічного аналізу, д.е.н., професор*

Ірина ОТЕНКО

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри *міжнародного бізнесу та економічного аналізу*

Протокол №1 від 25.08.2020. р.

Розробник (и):

Петряєва Зоя Федорівна, к.е.н., професор кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

«Основи економіки» є конкретною методологічною дисципліною, що вивчає закономірності економічного розвитку, які в значній мірі впливають на сучасні міжнародні відносини. Програма вивчення базової навчальної дисципліни «Основи економіки» складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи економіки» є формування системи знань про функціонування і розвиток економічних систем та моделей поведінки в них господарюючих суб'єктів. Завданнями вивчення дисципліни «Основи економіки» є сформувати у майбутніх спеціалістів розуміння економічних явищ і процесів, закласти основи економічного мислення, яке опирається на глибоке знання економічних законів та механізму їх впливу, використання передового досвіду для підвищення ефективності національного виробництва в умовах наростаючої обмеженості ресурсів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є базові економічні закони та форми організації економічної діяльності, економічні відносини людей, що об'єктивно виникають між ними у процесі виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ та послуг у суспільстві, моделі поведінки економічних суб'єктів, проблеми оптимізації виробництва в умовах обмеженості ресурсів. Об'єкт дисципліни «Основи економіки» – процес функціонування економіки.

. Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
-	Філософія
	Країнознавство
	Суспільні комунікації
	Міжнародні фінанси
	Сучасні інформаційні системи і технології

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність працювати в міжнародному контексті.	Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології	
Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.	
Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.	
Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.	

Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.	Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.
---	--

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Загальні основи економічного розвитку

Тема 1. Вступ. Економіка в суспільному житті та міжнародних відносинах

1.1. Економіка як сфера людської діяльності.

Поняття «економіка» і його зміст. Співвідношення понять «економіка» і «господарство». Суть економічної діяльності. Причини існування економіки. Потреби і обмеженість ресурсів. Складові економіки: трансформаційна, інформаційна та інституційна. Зв'язок економіки з системами природа і суспільство.

1.2. Економічні знання в системі наукових знань.

Економічна наука, її зародження та розвиток. Предмет дослідження та функції економічної науки. Зв'язок економічної науки з іншими науками.

1.3. Методи і рівні економічних досліджень.

Поняття методу економічної науки. Основні методи економічних досліджень. Економічні закони. Мікро- та макрорівень економічних досліджень.

1.4. Роль економіки в міжнародних відносинах.

Тема 2. Фундаментальні проблеми економіки

2.1. Потреби як рушійна сила економічного розвитку.

Поняття потреб. Економічні потреби. Види потреб. Закон зростання потреб. Вплив потреб на економічний розвиток. Економічні інтереси.

2.2. Економічні блага: поняття, властивості, класифікація.

Обмежені та вільні блага. Корисність благ. Гранична корисність. Закон спадної корисності. Взаємозв'язок благ. Субституційні та комплементарні блага.

2.3. Економічні ресурси: властивості, класифікація.

Види ресурсів. Сучасні тенденції у розвитку ресурсної бази економіки. Фактори виробництва. Обмеженість ресурсів. Виробнича функція. Комплементарність та субституційність ресурсів. Виробничі можливості. Продуктивні сили суспільства.

2.4. Поняття виробництва.

Фази виробництва. Продукт виробництва та форми його існування. Структура виробництва. Проміжний та кінцевий продукт. Первинний, вторинний та третинний сектори виробництва.

2.5. Проблеми економіки в контексті міжнародних відносин.

Тема 3. Основні типи економічних систем

3.1. Поняття та типи економічних систем.

Основні питання вибору та способи їх вирішення в економічній системі. Фактори, що впливають на формування економічної системи. Інституційні основи економічної системи. Еволюція та типи економічних систем. Ринкова система, командна система, змішана система. Сучасні типи економічних систем. Основні моделі сучасних змішаних систем: американська, європейська, японська.

3.2. Власність як інституційна основа економічної системи.

Сутність власності. Типи, форми і види власності. Еволюція власності. Роль власності в функціонуванні економічної системи.

3.3. Спільні риси та національні особливості розвитку економічних систем країн світу.

Тема 4. суб'єкти та принципи ринкової економіки

Основ *4.1. Економічні суб'єкти та їх взаємодія.*

ні Домашні господарства, фірми, держава, їх функції та участь у економічному процесі. Факторні доходи учасників виробництва. Кругооборот продуктів і доходів в економічній системі. Модель кругопотоку.

4.2. Принципи ринкової економіки

Приватна власність, свобода вибору, особистий інтерес, конкуренція, ціновий механізм.

4.3. *Переваги та вади ринкової економіки окремих країн на глобальному рівні.*

Змістовий модуль 2

Мікроекономічні аспекти функціонування економіки

Тема 5. Теорія попиту та пропозиції

5.1. *Попит та його графічне відображення.*

Закон попиту.

5.2. *Пропозиція та її графічне відображення.*

Закон пропозиції. Еластичність попиту та пропозиції.

5.3. *Ринкова рівновага.*

Рівноважна ціна та рівноважна кількість. Порушення ринкової рівноваги.

Тема 6. Типи ринків

6.1. *Ринок ресурсів, його складові та особливості функціонування.*

Похідний характер попиту на ресурси. Попит на ресурси та їх продуктивність. Вплив ринку ресурсів на ринок готового продукту. Земля як ресурс та її особливості. Формування попиту на землю. Особливості пропозиції землі. Земельна рента, її види. Ціна землі

6.2. *Ринок товарів (послуг)*

6.3. *Ринок праці.*

Праця як ресурс. Попит на працю. Продуктивність праці. Особливості пропозиції праці. Взаємодія попиту і пропозиції на ринку праці, формування заробітної плати та зайнятості.

6.4. *Ринок капіталу. Інституційна структура ринку капіталів.*

Формування попиту на капітал. особливості формування пропозиції капіталу. Реальний і фіктивний капітал. Інвестиції, їх суть і види. Джерела інвестицій. Ринок реальних інвестицій та його інститути. Ринок фінансового капіталу. Позичковий капітал. Ринок цінних паперів. Інструменти ринку цінних паперів. Акції як інструмент ринку цінних паперів, облігації, векселі, похідні цінні папери. Вплив ринку капіталу на стан міжнародних відносин.

Тема 7. Форми доходів у ринковій економіці

7.1. *Сутність ренти*

Рента як винагорода за використання землі.

7.2. *Зарплата – винагорода за використання праці.*

Заробітна плата, її форми і системи. Номінальна і реальна заробітна плата. Фактори диференціації заробітної плати.

7.3. *Сутність позичкового проценту*

Позичковий процент і фактори, що на нього впливають.

7.4. *Поняття прибутку*

Прибуток як винагорода підприємцю. Функції прибутку. Фактори, що впливають на величину прибутку.

Тема 8. Гроші в ринковій економіці

8.1. *Грошова маса та її вимір. Закон грошового обігу*

Історія виникнення та розвитку грошей. Поняття грошової маси. Типи і основні функції грошей. Формула І. Фішера. Грошові одиниці різних країн.

8.2. *Центральний банк та його функції*

8.3. *Монетарна політика Центрального банку та його інструменти.*

Тема 9. Поведінка споживача в умовах ринку

9.1. *Споживач у ринковій економіці та його поведінка*

Роль споживача в умовах ринку.

9.2. *Корисність в економічній теорії та проблеми її вимірювання*

Змістовий модуль 3

Основи макроекономіки

Тема 10. Національна економіка та результати її функціонування

10.1. Сутність відтворення, його види. Поняття національної економіки.

Економічна територія країни. Суб'єкти національної економіки резиденти і нерезиденти.

10.2. Система національних рахунків. Основні макроекономічні показники.

Система національних рахунків. Національний обсяг виробництва. ВВП и ВВП, способи їх вимірювання. Національний дохід. Національне багатство.

10.3. Динаміка макроекономічних показників розвитку країн та регіонів.

Тема 11. Економічне зростання та циклічні коливання

11.1. Економічне зростання і розвиток.

Типи економічного зростання: екстенсивний, інтенсивний. Економічне зростання та економічний розвиток різних країн.

11.2. Економічний цикл: сутність, фази та види

Фази економічного циклу: спад, криза, поживлення, піднесення. Види криз. Тривалість економічних циклів. Причини і закономірності циклічних коливань в аспекті глобальних процесів.

Тема 12. Зайнятість та безробіття

12.1. Сутність зайнятості та безробіття.

Повна й ефективна зайнятість.

12.2. Види та рівень безробіття

Рівень і види безробіття. Форми прояву безробіття. Добровільне та вимушене безробіття. Наслідки безробіття. Соціальний захист безробітних.

Тема 13. Інфляція як макроекономічне явище

13.1. Сутність, причини та типи інфляції.

Причини та типи інфляції. Вимірювання інфляції.

13.2. Економічні та соціальні наслідки інфляції

Наслідки інфляції.

13.3. Вплив інфляційних процесів на міжнародні відносини.

13.4. Антиінфляційна політика держави.

Тема 14. Регулююча роль держави в ринковій економіці

14.1. Сутність державного регулювання економіки

Потреба в державному регулюванні економіки.

14.2. Економічні функції держави. Цілі, інструменти та основні напрями регулювання економіки.

Форми й інструменти державного регулювання. Державний сектор в економіці.

Тема 15. Державний бюджет і податкова система

15.1. Сутність державного бюджету.

Бюджетна система України та її структура. Доходи державного бюджету. Видатки державного бюджету. Джерела надходження та витрати.

15.2. Проблеми збалансування доходів і витрат бюджету.

15.3. Бюджетний дефіцит. Державний борг.

Дефіцит державного бюджету, його природа, джерела покриття та наслідки. Державний борг.

15.4. Податки: сутність, види.

Податкова система. Прямі й непрямі податки.

Тема 16. Соціально-економічна політика держави

16.1. Сутність соціально-економічної політики держави

16.2. Доходи та їх нерівність

Основні види та джерела доходів.

16.3. Розподіл особистого доходу

Первинний та вторинний розподіл доходів. Використання доходів. Споживання, заощадження, нагромадження. Причини нерівномірності розподілу доходів. Соціальна нерівність та її наслідки. Крива Лоренцо та коефіцієнт Джині.

16.4. Необхідність та зміст соціального захисту населення.

Показники рівня життя населення. Індекс людського розвитку. Необхідність соціального захисту населення. Форми соціального захисту. Соціальне забезпечення і соціальне страхування.

Перелік практичних (семінарських) / лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

Лекції проблемного характеру направлено на розвиток логічного мислення студентів, коло питань теми обмежуємо двома-трьома ключовими моментами, використано досвід зарубіжних навчальних закладів із роздаванням студентам під час лекції друкованого матеріалу та виділенням головних висновків із питань, що розглядають. Під час лекцій студентам ставлять запитання для самостійного розмірковування, на які лектор відповідає сам, не чекаючи відповідей студентів (теми 1, 2).

Робота в малих групах дає змогу структурувати практичні заняття за формою та змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі над темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування (теми 5 – 8).

Семінари-дискусії передбачають обмін думками й поглядами учасників щодо цієї теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди й переконання, виробляють вміння формулювати думки та висловлювати їх, навчають оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів (теми 12, 13, 16).

Мозкові атаки – метод вирішення невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити та здійснити їхню селекцію (теми 11, 14, 15).

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадів, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу (теми 3, 10).

Рольові ігри – форма активізації студентів, за якої їх задіяно у процесі інсценізації певної економічної ситуації в ролі безпосередніх учасників подій, за правилами, які вже розроблено або виробляють самі учасники. Реалізують шляхом самостійного вирішення студентами поставленої проблеми (теми 4, 9).

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання. Згідно з програмою навчальної дисципліни «Основи економіки» передбачаються лекційні, практичні та лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи, що дозволяє сформувати відповідні компетентності. До контрольних заходів відносяться: поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів; модульний контроль – це проміжний контроль з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль, має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента.

Поточний контроль включає оцінювання роботи студентів під час лекцій, практичних і лабораторних занять (експрес-опитування). На практичних заняттях проводяться опитування. Максимальна кількість балів за опитування на практичних заняттях (тестування) складає 6 балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за чотири опитування, 24 бали. Поточна контрольна робота максимально оцінюється в 10 балів. В контрольній роботі передбачено 1 стереотипне завдання (тести), 3 діагностичних і 1 евристичне практичних завдання. Стереотипне завдання оцінюється в 1 бал. Діагностичні завдання оцінюються по 2 бали кожне максимально. Евристичне завдання оцінюється в 3 бали. Контрольних робіт передбачено 2. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за дві контрольні роботи складає 20 балів.

Написання есе, або наукової статті. Для написання есе розроблено теми та вимоги. Максимальна кількість балів за написання есе, або наукової статті 16.

При поточному контролі знань на лекціях та практичних заняттях студенти можуть отримати максимально 48 балів. Результати самостійної роботи оцінюються так: презентації результатів творчих завдань максимально оцінюються в 20 балів. Передбачено дві презентації творчих завдань. Кожне творче завдання максимально оцінюється в 10 балів. Також передбачено 4 домашні завдання з максимальною оцінкою 5 балів кожне. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за домашні завдання складає 20 балів. За самостійну роботу студенти можуть отримати максимально 52 бали.

Підсумковий контроль. Формою підсумкового контролю за навчальною дисципліною «Основи економіки» є залік. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі сумування оцінок за всі види контролю, які мали місце протягом семестру. Здобувача вищої освіти слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкового контролю, дорівнює або перевищує 60. Максимально можлива кількість балів за залік – 100 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС».

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Вступ. Економіка в суспільному житті і міжнародних відносинах	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція «Економічний розвиток як економічна категорія»	Експрес-опитування	-
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Значення економіки в житті людини. Еволюція економічних поглядів. Економічна теорія як наука»	Визначення точок зору студентів, їх обговорення	-
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Еволюція економічної думки. 2. Сучасні економічні концепції. 3. Методи економічних досліджень. 4. Позитивна та нормативна економіка	Перевірка підбіру літературних джерел за обраною темою	-	
	Підготовка до занять. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою доповідей і есе.			
Тема 2. Фундаментальні проблеми економіки	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція «Основні чинники генезису ринкової економіки».	Експрес-опитування	
	Лабораторне заняття	Лабораторне заняття №1. «Потреби і ресурси. Виробництво. Економічний вибір. Витрати виробництва»	Тестування	6
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Розвиток теорії виробничих ресурсів. 2. Наука та інформація як специфічні види виробничих ресурсів. 3. Витрати виробництва у довгостроковому періоді. 4. Економічні та бухгалтерські витрати	Перевірка підбіру літературних джерел за обраною темою	-	
	Підготовка до занять			
Тема 3. Основні типи економічних систем	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Основні типи економічних систем»	Експрес-опитування	-
Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Сутність і класифікація економічних систем. Формаційний підхід до	Перевірка домашніх	5	

		класифікації економічних систем». Кейс-метод на тему «Порівняльний аналіз основних моделей економічного розвитку: примирення суперечностей»	завдань	
		Самостійна робота		
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Сутність категорій економічна система» та «економічна система суспільства». 2. Формаційний підхід до класичної економічної системи. 3. Змішана економічна система	Експрес-опитування	-
		Підготовка до занять.		
Тема 4. Основні суб'єкти і принципи ринкової економіки		Аудиторна робота		
	Лекція	Лекція «Основні суб'єкти і принципи економічної економіки»	Експрес-опитування	-
	Лабораторне заняття	Лабораторна робота №2. «Характерні особливості ринкової економіки. Переваги та недоліки ринкової економіки. Конкуренція та її види. Суб'єкти ринкової економіки». Рольова гра «Цілі й особливості діяльності основних суб'єктів ринкової економіки»	Тестування	6
		Самостійна робота		
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Принципи ринкової економіки 2. Інфраструктура ринку 3. Взаємозв'язок	Перевірка підготовки доповідей, есе	-
		Підготовка до занять		
Тема 5. Теорія попиту та пропозиції		Аудиторна робота		
	Лекція	Лекція «Теорія попиту та пропозиції»	Експрес-опитування	-
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Попит і пропозиція. Рівновага на ринку та її порушення. Еластичність попиту та пропозиції». Робота в малих групах із обговорення дії цінових і нецінових чинників попиту та пропозиції в конкретних ринкових умовах	Перевірка домашніх завдань	5
		Самостійна робота		
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Закон попиту та його графічне зображення. Чинники попиту. 2. Закон пропозиції. Чинники пропозиції. 3. Показники еластичності та їх практичне застосування. 4. Порушення ринкової рівноваги	Перевірка підготовки доповідей, есе	-
		Підготовка до занять		

Тема 6. Типи ринків	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Типи ринків»	Експрес-опитування	-
	Лабораторне заняття	Лабораторна робота №3 «Ринок товарів і послуг. Ринки ресурсів». Робота в малих групах з обговорення різних видів торгівлі та їхніх особливостей.	Слухання та обговорення кращих доповідей з презентацією	10
	<i>Самостійна робота</i>			
Тема 7. Форми доходів у ринковій економіці	Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Особливості організації оптової торгівлі. 2. Особливості ринків ресурсів порівняно з ринками товарів та послуг. 3. Ринок товарів виробничого призначення Підготовка до занять	Перевірка домашніх завдань	-
	<i>Аудиторна робота</i>			
Тема 8. Гроші в ринковій економіці	Лекція	Лекція «Форми доходів у ринковій економіці».	Експрес-опитування	-
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Зарплата як найпоширеніший вид доходу в ринковій економіці. Прибуток і позичковий відсоток як види доходу. Рента як плата за користування земельними ресурсами». Робота в малих групах з обговорення проблем рентних відносин в економіці.	Контрольна робота	10
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Сучасні системи зарплати. 2. Переваги та недоліки форм зарплати. 3. Види ренти та їхнє походження. 4. Вплив позичкового відсотка на економіку країни Підготовка до контрольної роботи	Перевірка домашніх завдань	-
Тема 8. Гроші в ринковій економіці	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція « Гроші в ринковій економіці».	Експрес-опитування	-
	Лабораторне заняття	Лабораторна робота №4 «Гроші: сутність, види, функції. Закон грошового обігу. Грошові агрегати». Робота в малих групах з обговорення питання про необхідну кількість грошей в обігу	Оцінка домашніх завдань	5
<i>Самостійна робота</i>				

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Історія виникнення й розвитку грошей. 2. Грошові агрегати. 3. Грошові одиниці різних країн Підготовка до занять	Перевірка домашніх завдань	-
Тема 9. Поведінка споживача в умовах ринку	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Поведінка споживача в умовах ринку»	Експрес-опитування	-
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Корисність. Правило максимізації корисності. Крива байдужості та бюджетні обмеження». Рольова гра «Особливості поведінки споживачів на різних типах ринків»	Тестування	6
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Теоретичні підходи до категорії «корисність». 2. Роль споживача в умовах ринку. 3. Графіки різних видів корисності Підготовка до занять	Експрес-опитування	-	
Тема 10. Національна економіка та результати її функціонування	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Національна економіка та результати її функціонування»	Експрес-опитування	5
	Лабораторне заняття	Лабораторна робота №5 «Предмет і метод макроекономіки. Система національних рахунків і її показники. ВВП, ВНП. Показники системи національних рахунків» Кейс-метод на тему «Оцінювання ефективності функціонування національної економіки»	Оцінка домашніх завдань	
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Проблематика макроекономіки. 2. Структура системи національних рахунків 3. Тіньова економіка: сутність, вимірювання, наслідки. 4. Національне багатство: структура та роль в економіці країни Підготовка до занять	Експрес-опитування	-	
Тема 11. Економічне зростання та циклічні коливання	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Економічне зростання та циклічні коливання».	Експрес-опитування	-
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Економічне зростання та економічний розвиток. Циклічність як економічне явище. Типи циклів». Мозгова атака з визначення причин циклічності коливань в	Тестування	6

		економічному розвитку різних країн.		
		Самостійна робота		
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Джерела економічного розвитку держави. 2. Теорія «довгих хвиль» Н. Д. Кондратьєва. 3. Малі та середні цикли. 4. Антициклічна політика держави Підготовка до занять	Експрес-опитування	-
Тема 12. Зайнятість та безробіття		Аудиторна робота		
	Лекція	Лекція «Зайнятість та безробіття».	Експрес-опитування	-
	Лабораторне заняття	Лабораторна робота № 6 «Зайнятість. Безробіття: визначення та вимірювання. Типи безробіття та його наслідки. Державна політика у сфері зайнятості». Дискусія на тему «Економічні та соціальні наслідки безробіття»	Слухання та обговорення найкращих доповідей з презентацією	10
		Самостійна робота		
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Поняття «економічно активного населення». 2. Повна та ефективна зайнятість. 3. Добровільне та вимушене безробіття. 4. Соціальний захист безробітних Підготовка до занять	Експрес-опитування	-
Тема 13. Інфляція як макроекономічне явище		Аудиторна робота		
	Лекція	Лекція «Інфляція як макроекономічне явище»	Експрес-опитування	-
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Інфляція як економічне явище. Види інфляції. Антиінфляційна політика держави». Семінар-дискусія на тему «Економічні та соціальні наслідки інфляції»	Здача есе, статей	16
		Самостійна робота		
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Вимірювання інфляції. 2. Економічні й соціальні наслідки інфляції. 3. Антиінфляційна політика держави. 4. Інфляційні процеси в риночній економіці. Підготовка до занять	Експрес-опитування	-

Тема 14. Регулююча роль держави в ринковій економіці	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «Регулююча роль держави в ринковій економіці»	Експрес-опитування	-
	Лабораторне заняття	Лабораторна робота №7 «Державне регулювання економіки. Теорія державного регулювання. Основні напрями та інструменти державного регулювання». Мозгова атака з визначення оптимального механізму державного регулювання економіки	Контрольна робота	10
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. «Провали» ринку. 2. Економічні функції держави. 3. Напрями державного регулювання.	Експрес-опитування	-	
	Підготовка до контрольної роботи			
Тема 15. Державний бюджет і податкова система	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «Державний бюджет і податкова система»	Експрес-опитування	-
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Державний бюджет: сутність, структура, вплив на економіку країни Податки: сутність, види, функції Податкові системи різних країн». Мозгова атака з визначення причин зовнішнього боргу України та формування рекомендацій щодо його скорочення	Обговорення дискусійних питань	-
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Структура державного бюджету. 2. Бюджетний дефіцит. Державний борг. 3. Прямі і непрямі податки. 4. Податкова система різних країн.	Експрес-опитування	-	
	Підготовка до занять			
Тема 16. Соціально-економічна політика держави	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «Соціально-економічна політика держави»	Експрес-опитування	-
	Лабораторне заняття	Лабораторна робота №7 «Доходи та їхнє вимірювання. Державна політика доходів». Семінар-дискусія на тему «Неравномірність доходів і дії держави щодо соціального захисту населення»	Підведення результатів засвоєння дисципліни	-
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	1. Доходи та їхня нерівність. 2. Основні напрями соціального захисту населення.	-		
	Підготовка до занять			

Рекомендована література

Основна

1. Білецька Л. В. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка) [Текст]: навч. посіб. / Л.В. Білецька, О.В. Білецький, В.І. Савич. – 2-ге вид. перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 688 с.
2. Гальчинський А. С. Основи економічних знань. / А. С. Гальчинський, П. С. Єщенко, Ю. І. Палкін. – 2-ге вид. – К. : Знання-Прес, 2004. – 254 с .
3. Дзюбик С. Д. Основи економічної теорії : навч. посіб. / С. Д. Дзюбик, О. С. Ривак. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2008. – 491 с.
4. Практикум з навчальної дисципліни «Політична економія» для студентів усіх напрямів підготовки всіх форм навчання : [Електронне видання] / уклад. І. Ф. Лісна, Т. С. Черкашина, Т. Є. Калашник, Т. В. Ус. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 154 с.
5. Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни «Основи економіки» укл. Петряєва З. Ф. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5346>
6. Філатов В. М. Основи економіки : навчальний посібник для іноземних слухачів підготовчого відділення / В. М. Філатов, Г. В. Островерхова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 112 с.

Додаткова

7. Загальна економіка: Підручник І.Ф.Радіонова, І.С.Кравченко, В.В.Радченко. / За ред. І.Ф.Радіонової. – 4-те вид., доп. і перероб. – К.: А.П.Н.І, 2005. – 280 с.
8. Економічна теорія. / М.І. Горлач, М.О. Соколов, М.І. Кримов, С.Ф. Лисенко та ін. . – К. : Вища школа, 2017. – 532 с.
9. Економічна теорія: Політекономія [Текст]: підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Попов, К.С. Базилевич та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. – 4-те вид. – К. : Знання-Прес. 2005. – 615 с.
10. Костюк В. С., Економічна теорія [Текст]: навч. посіб. / В.С. Костюк, А.М. Андрющенко, І.П. Борейко. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 282 с.
11. Мазур О. Є. Основи економіки : теорія і практикум : для студ. вищ. навч. закл. / Олена Мазур. – К. : Лібра, 2008. – 287 с.
12. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів і контролю знань із курсу «Економіка» / Н.І. Дучинська, А.П. Дучинський, І.М. Лакей, Р.О. Турочкін, О.В. Фіногеева – Д. : РВВ ДНУ, 2013. – 64 с.
13. Основи економічної теорії [Текст]: підручник / А. А. Чухно, П. С. Єщенко, Г. Н. Климко та ін.; за ред. А. А. Чухно. – К. : Вища шк., 2001. – 606 с.
14. Основи економічної теорії: Підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. – Х. : Право, 2008. – 448 с.
15. Петруня Ю. Е. Основы экономической теории : учеб. пособие / Ю. Е. Петруня, А. А. Задоя. – 4-е изд., перераб. и доп. – К. : Знання, 2008. – 420 с.

Інформаційні ресурси

16. ЛігаБизнесИнформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.liga.net.
17. Нормативные акты Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua.
18. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Основи економіки». – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5346>
19. Сервер Верховной Рады Украины. – Режим доступу : portal.rada.gov.ua
20. Scopus. – Режим доступу: <http://www.scopus.com/home.url>